

Handläggare: Monica Fredriksson
Tfn: 08-508 09 021

Till Norrmalms stadsdelsnämnd

Policy för kameraövervakning i stadens skolor - svar på remiss

Förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Yngve Lindström
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en skrivelse från Ewa Samuelsson (kd) angående policy för kameraövervakning i stadens skolor. I skrivelsen föreslås att stadsledningskontoret ska få i uppdrag att arbeta fram en särskild policy för kameraövervakning i stadens skolor.

Förvaltningen anser att införande av kameraövervakning i grunden är ett misslyckande och att man därför noga bör överväga andra angelägna insatser för att förbättra skolmiljön. Inför ett eventuellt framtagande av en policy anser förvaltningen att en noggrann undersökning bör göras av de skolor i staden där kameraövervakning redan införts. Undersökningen bör bland annat belysa effekter på skadegörelsen före och efter införandet av kameraövervakningen (med hänsyn tagen till eventuella andra åtgärder som kan ha påverkat omfattningen av skadegörelsen.) Vidare bör en kostnadseffektivitetsanalys göras, samt en undersökning av hur eleverna på skolan upplever kameraövervakningen. Stor vikt bör läggas vid elevernas egen upplevelse av kameraövervakningen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsmiljöavdelningen i samråd med barn- och ungdomsavdelningen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en skrivelse från Ewa Samuelsson (kd) angående policy för kameraövervakning i stadens skolor.

I skrivelsen föreslås att stadsledningskontoret ska få i uppdrag att arbeta fram en särskild policy för kameraövervakning i stadens skolor.

Remisstiden sträcker sig till den 4 april 2006.

Skrivelsens innehåll

Ewa Samuelsson framför i sin skrivelse att skadegörelsen på landets skolor blir grövre och att allt fler kommuner använder sig av kameraövervakning. Enligt Datainspektionen är åtta procent av landets skolor nu kameraövervakade. Det innebär att 400 av 5000 skolor övervakas med hjälp av kameror på skolgården eller inne på skolan.

Erfarenheterna från kameraövervakningen har enligt Ewa Samuelsson varit väldigt goda och kostnaderna för skadegörelse har minskat med hundratusentals kronor på de berörda skolorna.

I skrivelsen betonas att kameraövervakning på våra skolor egentligen är ett misslyckande och att kameraövervakning endast bör tas till som en sista åtgärd. Ett antal skolor i Stockholm utnyttjar redan idag kameraövervakning. För att skolorna i staden skall veta vilka riktlinjer som skall gälla bör kommunstyrelsen anta en särskild policy när det gäller kameraövervakning.

Skrivelsen bifogas, *bilaga 1*.

Förvaltningens synpunkter och förslag

De svenska erfarenheterna av kameraövervakningens effekter är enligt Brottsförebyggande rådet (BRÅ) begränsade. I Rapporten "Kameraövervakning i brottsförebyggande syfte" från 2003 redovisar BRÅ de första svenska fallstudierna och de internationella erfarenheter som finns på området. I fokus för rapporten står övervakning av parkeringsgarage samt gator och torg. Rapporten visar att kameraövervakning av garage och gator och torg kan minska brottsligheten. Resultaten är dock inte entydiga då även andra faktorer än kameraövervakning kan ha bidragit till minskningen av brottsligheten. Kameraövervakning verkar fungera bäst för att förhindra planerade brott, framför allt olika typer av egendomsbrott som inbrott, stöld och skadegörelse. Vidare visar BRÅ:s studier att kameraövervakning har störst

möjlighet att bidra till substantiella brottsminskningar på platser där brottsligheten från början är hög. Att ta till kameraövervakning för att minska brottsligheten eller öka tryggheten där situationen redan är förhållandevis god, ger sannolikt endast begränsade effekter, om ens några.

BRÅ poängterar i sin rapport att det är viktigt att väga in andra aspekter än antalet förebyggda brott och ökad trygghet i bedömningen av om kameraövervakning är den mest lämpliga åtgärden. Till sådana aspekter hör integriteten, som väger tungt, men också kostnadseffektiviteten. Alternativa metoder bör alltid övervägas och prövas.

De få internationella studier som gjorts på området visar att kameraövervakning i vissa fall kan vara kostnadseffektiv. Enligt BRÅ är kameraövervakning på skolor ett område där det kan vara förhållandevis enkelt att beräkna kostnadseffektiviteten. Exempelvis har en brittisk studie visat att kostnaden för vandalisering på en skola minskade så kraftigt att kostnaden för kameraövervakning "tjänades in" på ett halvår.

BRÅ kontaktade i slutet av 2003 ett antal svenska skolor med kameraövervakning för att bedöma kostnadseffektiviteten. Resultaten tyder på att åtgärden i vissa fall är kostnadseffektiv, medan den i andra fall är långtifrån lönsam. På en skola i Malmö minskade visserligen kostnaderna för skadegörelse inom det övervakade området, men samtidigt skedde en viss överflyttning av skadegörelse till objekt utanför kamerornas räckvidd. Övervakningen hade vid BRÅ:s kontakt inte pågått särskilt länge, varför det kan vara för tidigt att säkert uttala sig om effekterna. Skolan är dessutom svårövervakad, kostnaderna för övervakningen blev därför mycket högre än på de flesta andra skolor, cirka 800 000 kronor för utrustning och installation och cirka 18 000 i driftskostnad per år. Även om övervakningen skulle förebygga många brott, dröjer det således innan utrustningen har betalat sig.

För två skolor i Fagersta pekade resultaten i positiv riktning. Kostnaderna för kameraövervakningen var lägre än kostnaderna för den "förväntade" skadegörelsen. I detta fall ökade visserligen skadegörelsekostnaderna åren efter att kameraövervakningen inletts. Ökningen var dock inte lika stor som för de skolor i kommunen som inte hade någon kameraövervakning. Det verkar således enligt BRÅ rimligt att tro att kamerorna har haft en dämpande effekt på skadegörelsen, även om man endast kan spekulera om kostnadsbesparingen. Den totala installationskostnaden var cirka 100 000 kronor per skola och driftskostnaden ligger på cirka 6 000 kr per år.

I Falun har man installerat kamerahus eller attrapper på flera skolor och flyttar runt ett mindre antal kameror mellan kommunens 58 skolor.

Kostnaden för skadegörelse på skolorna i Falun har sedan kameraövervakningen infördes minskat tydligt. Det framgår dock inte av BRÅ:s material huruvida andra åtgärder vidtagits mot vandalisering och skadegörelse. Men det är möjligt att de ambulerande kamerorna betalat sig redan under det första året. Ett skäl till det är att utrustning och installation inte varit särskilt dyrt då antalet kameror är få och man använt sig av det kommunala datanätet i skolan. Den totala installationskostnaden var cirka 120 000 kr och driftskostnaden är ca 60 000 kr per år.

Stadsdelsnämnden behandlade i april 2005 en remiss angående gemensam bevakningscentral för kameraövervakning på brottsutsatta platser. Nämnden uttalade då att man bör beakta att många människor sannolikt skulle uppfatta kameraövervakning på allmän plats som integritetskränkande, och att man bör göra en noggrann kostnadsberäkning och överväga andra mera kostnadseffektiva alternativ för att förebygga brott och öka tryggheten för de som bor och vistas i staden.

I BRÅ:s rapport redovisas resultat från en undersökning från 2002 om inställningen till kameraövervakning på ett antal olika platser. Undersökningen visar hur många procent av befolkningen som kan tänka sig acceptera ökad TV-övervakning på olika platser, om det leder till minskad brottslighet. Högst acceptans rådde för kameraövervakning av parkeringar och museer, där är siffrorna 88 % respektive 83 %. 63 % sade sig kunna acceptera ökad TV-övervakning av skolor under förutsättning att det leder till minskad brottslighet.

På Möllevångstorget i Malmö inleddes kameraövervakning 2001. Inför detta hördes en del kritiska röster. Bland annat var man rädd för att kamerorna skulle förstärka bilden av Möllevången som ett problemfyllt område. Det sågs som en risk att kamerorna skulle motverka det positiva utvecklingsarbete som sker i området. Samma tankesätt går enligt förvaltningen att överföra på skolorna. Att förse en problemtyngd skola med kameraövervakning skulle kunna förvärpa skolans rykte som ”problemskola”, vilket kan skapa en nedåtgående spiral för skolan, då det kan leda till att det blir svårare att rekrytera lärare och färre elever söker sig till skolan. Att sätta upp kameraövervakning kan också sända signalen till eleverna att skolan har ”gett upp”.

Ewa Samuelsson nämner i sin skrivelse att ett införande av kameraövervakning på våra skolor är ett misslyckande. Förvaltningen instämmer i detta och anser att vi inte bör acceptera ett sådant misslyckande på någon av stadens skolor. Alla skolbarn ska ha rätt till en bra arbetsmiljö. Man bör noga överväga om de pengar som en kameraövervakning skulle kosta istället kan läggas på andra angelägna insatser för att förbättra skolmiljön.

Ingen av de kommunala skolorna på Norrmalm har idag kameraövervakning. På några av skolorna har ämnet varit uppe för diskussion som ett sätt att få ner skadegörelsen. Skolorna på Norrmalm har varit relativt förskonade i det här avseendet, men i samband med att skadegörelsen ändå ökat något har diskussionen tagit fart, och man anser på vissa skolor att kameraövervakning av speciellt utsatta områden kan vara bra. Att behöva ta till kameraövervakning anses emellertid generellt som en tråkig utveckling. Skolorna vidtar olika åtgärder för att minska eller stoppa skadegörelsen. En långsiktig åtgärd är det kontinuerliga arbetet med värdegrunden. Som en del i värdegrundsarbetet diskuterar elever och vuxna hur de ska förhålla sig både till varandra och till skolans och andras egendom. Flera skolor arbetar också med att eleverna ansvarar för olika områden i skolan. Inom dessa områden ska eleverna se till att det är rent och snyggt.

Inför ett eventuellt framtagande av en policy anser förvaltningen att en noggrann undersökning bör göras av de skolor i staden där kameraövervakning redan införts. Undersökningen bör bland annat belysa effekter på skadegörelsen före och efter införandet av kameraövervakningen (med hänsyn tagen till eventuella andra åtgärder som kan ha påverkat omfattningen av skadegörelsen.) Vidare bör en kostnadseffektivitetsanalys göras, samt en undersökning av hur eleverna på skolan upplever kameraövervakningen. Stor vikt bör läggas vid elevernas egen upplevelse av kameraövervakningen.

Bilagor:

1. Skrivelse från Ewa Samuelsson (kd)
2. Norrmalms stadsdelsnämnds barnchecklista